

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129, 210 310 586
E-mail: marie.kubatova@soc.cas.cz

Postoj občanů k plýtvání potravinami – duben 2014

Technické parametry

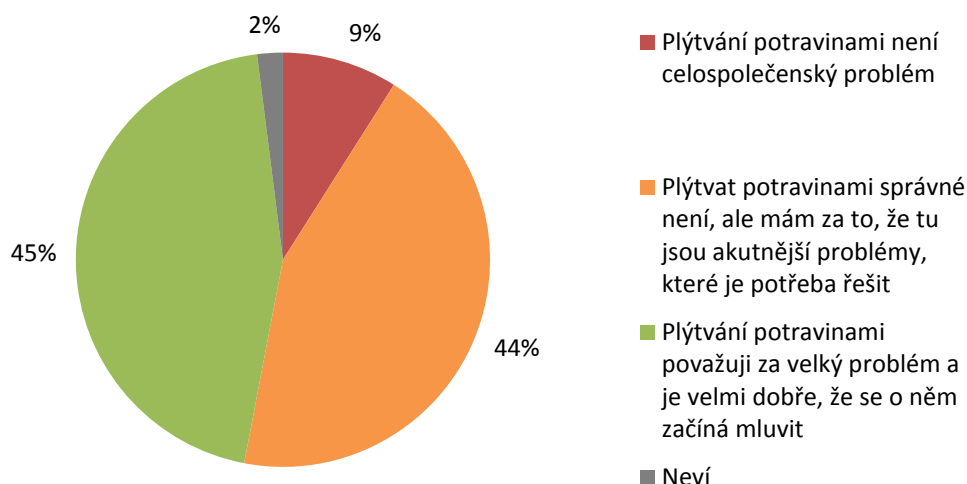
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. 4. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1027</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>249</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PL.7, PL.8b, PL.8g, PL.8h, PL.9c</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. května 2014</i>
<i>Zpracovali:</i>	<i>Marie Kubatová, Jan Červenka</i>

V první polovině dubna 2014 se Centrum pro výzkum veřejného mínění AV ČR, v.v.i. (CVVM), zajímalo o téma plýtvání potravinami. Šetření reprezentativně vybraného vzorku populace České republiky se věnovalo postojům občanů k plýtvání potravinami jako problému a dalším vybraným aspektům souvisejícím s tímto fenoménem.

Postoj české veřejnosti k palčivosti plýtvání potravinami coby celospolečenského problému¹ ilustruje graf 1. Z něj je patrné, že 9 % populace plýtvání potravinami za celospolečenský problém nepovažuje. Že plýtvat potravinami správné není, avšak že je potřeba řešit problémy akutnější, si myslí více než dvě pětiny (44 %) občanů. Pro podobně velkou část (45 %) obyvatel České republiky je pak plýtvání potravinami velkým problémem. 2 % dotázaných uvedla, že neví.

¹ Znění otázky: „Uvedte, prosím, který z těchto názorů je vám nejbližší.“ Možnosti odpovědí: „Plýtvání potravinami není celospolečenský problém. - Plýtvat potravinami správné není, ale mám za to, že tu jsou akutnější problémy, které je potřeba řešit. - Plýtvání potravinami považují za velký problém a je velmi dobře, že se o něm začíná mluvit.“

Graf 1: Je plýtvání potravinami akutní problém?

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. - 14. 4. 2014, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Při pohledu na jednotlivé sociodemografické ukazatele je markantní, že plýtvání potravinami považují za problém zejména starší občané, když populace starší 60 let vnímá plýtvání potravinami jako velký problém statisticky významně častěji než populace ve věku 20 – 44 let. Lidé ve věku 20-29 let častěji tvrdí, že plýtvat potravinami není správné, avšak nikoli prioritní. Statisticky významně častěji považují plýtvání potravinami za velký problém oproti ekonomicky aktivním občané ekonomicky neaktivní, zejména pak nepracující důchodci. Také lidé žijící ve městech s počtem obyvatel mezi 15 a 80 tisíc zastávají toto stanovisko častěji než občané žijící ve městech nad 80 tisíc obyvatel. Ti plýtvání potravinami považují častěji za nesprávné, nikoli však prvořadě akutní. Lidé žijící v malé vesnici, osadě či na samotě pak statisticky významně častěji než jiní plýtvání potravinami za celospolečenský problém nepovažují.

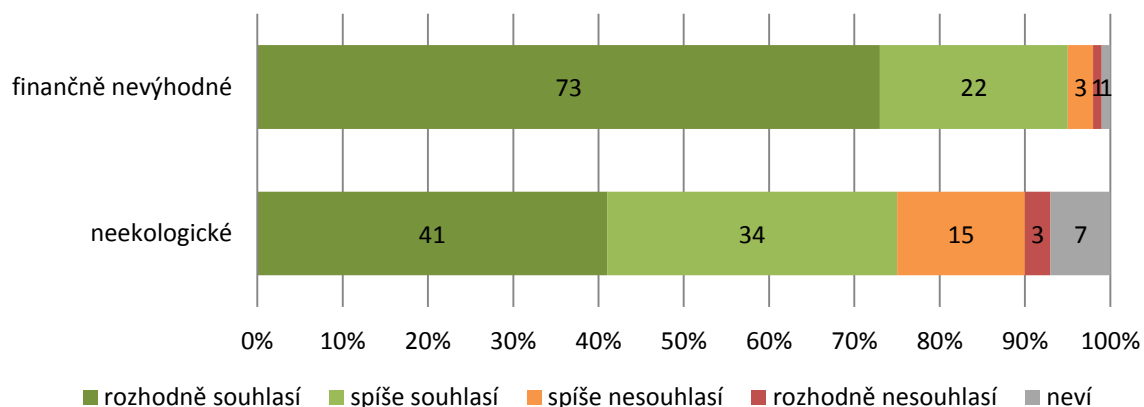
CVVM se také zajímalo o postoje veřejnosti k důsledkům plýtvání potravinami ve smyslu jeho finanční nevýhodnosti, neekologičnosti a společenské přijatelnosti.

S tvrzením, že je vyhazování jídla finančně nevýhodné,² souhlasí 95 % veřejnosti, v tom 73 % s tím souhlasí rozhodně a 22 % spíše. Jak znázorňuje graf 2, nesouhlasí s tím pouze 4 % populace a 1 % neví. Zaměření na sociodemografické ukazatele naznačuje, že v tomto postoji panuje v rámci obyvatel České republiky shoda. Přesto lze u části populace žijící ve městech s počtem obyvatel od 15 do 30 tisíc zaznamenat statisticky významně častější nesouhlas s tím, že je plýtvání potravinami finančně nevýhodné.

² Znění otázky: „Uvedte, do jaké míry souhlasíte s následujícím tvrzením: Vyhazovat jídlo je finančně nevýhodné.“ Možnosti odpovědí: „Rozhodně souhlasí – spíše souhlasí – spíše nesouhlasí – rozhodně nesouhlasí.“

Graf 2 také ukazuje, že tři čtvrtiny (75 %) obyvatel České republiky souhlasí s tím, že je vyhazování potravin neekologické.³ Opačný názor uvedlo v šetření 18 % občanů a 7 % nevědělo, jaké stanovisko zaujmout. Analýza odpovědí za pomoci sociodemografických ukazatelů naznačuje, že je postoj k ekologickým důsledkům vyhazování potravin propojen se spokojeností občanů se životem. Lidé, kteří jsou velmi spokojeni se svým životem, statisticky významně častěji („rozhodně“) souhlasí s tvrzením, že je vyhazování potravin neekologické. Naopak ti, kteří jsou spíše nespokojeni se svým životem, uvádějí, že („rozhodně“) nesouhlasí s tím, že by bylo vyhazování potravin neekologické.

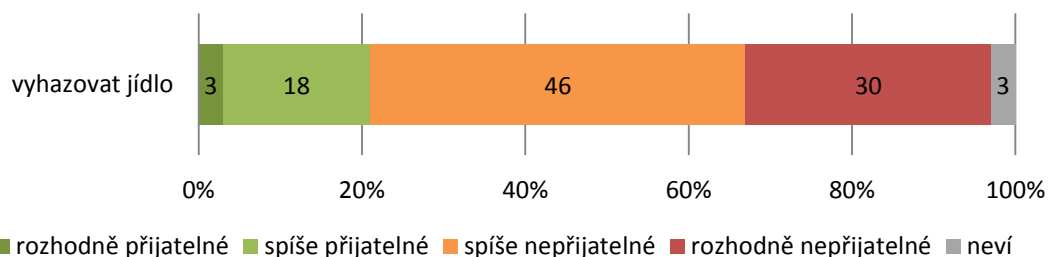
Graf 2: Souhlas s tvrzením: Plýtvat potravinami je... (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. - 14. 4. 2014, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výzkum postoje veřejnosti ke společenské přijatelnosti vyhazování potravin⁴ skrze graf 3 ukazuje, že pětina (21 %) populace považuje vyhazování potravin za společensky přijatelné, zatímco více než tři čtvrtiny (76 %) občanů jsou přesvědčeni o opaku. 3 % populace neví.

Graf 3: Společenská přijatelnost vyhazování potravin (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. - 14. 4. 2014, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

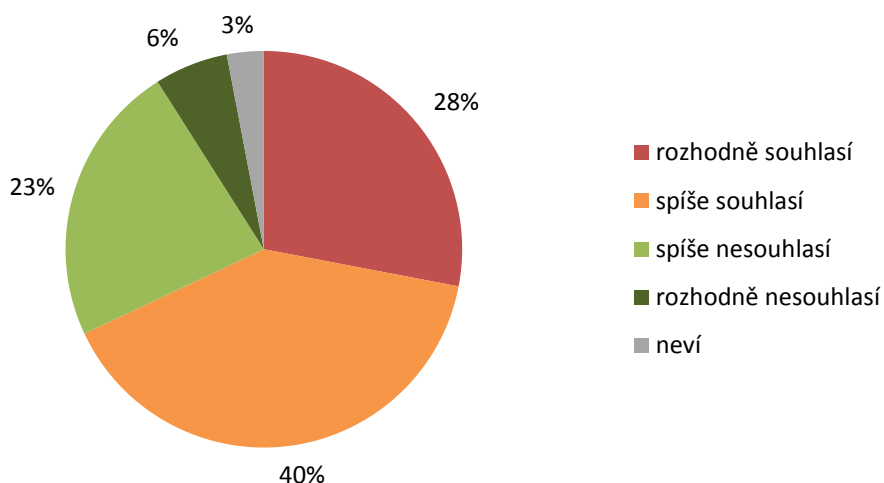
³ Znění otázky: „Uvedte, do jaké míry souhlasíte s následujícím tvrzením: Vyhazovat jídlo je neekologické.“ Možnosti odpovědí: „Rozhodně souhlasí – spíše souhlasí – spíše nesouhlasí – rozhodně nesouhlasí.“

⁴ Znění otázky: „Považujete za společensky přijatelné, nebo nepřijatelné: Vyhazovat jídlo.“ Možnosti odpovědí: „Rozhodně přijatelné – spíše přijatelné – spíše nepřijatelné – rozhodně nepřijatelné.“

Při zaměření na jednotlivé sociodemografické ukazatele lze ve výsledcích šetření zaznamenat, že populace vyššího věku (60 a více let) považuje vyhazování potravin z hlediska statistické významnosti oproti populaci věku nižšího častěji za („rozhodně“) společensky nepřijatelné. Lidé ve věku do 29 let včetně potom častěji hodnotí vyhazování potravinami jako („spíše“) společensky přijatelné. Silný statisticky významný vliv na výsledky odpovědí na otázku o společenské přijatelnosti vyhazování potravin má také ukazatel životní úrovně. Lidé s dobrou životní úrovní považují vyhazování potravinami za („spíše“) přijatelné, zatímco lidé se špatnou životní úrovní za („rozhodně“) nepřijatelné. Tyto ukazatele se pak odrážejí i ve vztahu hodnocení společenské přijatelnosti vyhazování potravin se zaměstnaneckou pozicí občanů. Zatímco učni a studenti považují takové zacházení s potravinami za („spíše“) společensky přijatelné, kvalifikovaní dělníci hodnotí takové jednání jako „spíše“ nepřijatelné a nepracující důchodci jako „rozhodně“ společensky nepřijatelné. Výsledky šetření sledovaného postroje je také možné ukotvit v ukazateli velikosti obce, když lidé žijící v sídlech s počtem obyvatel vyšším než 80 tisíc považují statisticky významně častěji vyhazování potravin za („spíše“) přijatelné. Naopak obyvatelé sídel do 2 tisíc obyvatel, považují takové zacházení s potravinami za („rozhodně“) společensky nepřijatelné.

Dubnové šetření CVVM se zajímalo také o postoj veřejnosti ke konzumaci potravin s prošlým datem spotřeby.⁵ Z výzkumných výstupů vyplývá, že více než dvě třetiny (68 %) občanů souhlasí s tím, že spotřebovávat potraviny s prošlou záruční lhůtou je nebezpečné. Jak znázorňuje graf 4, zastává opačné stanovisko téměř třetina (29 %) populace. 3 % občanů uvedla, že neví.

Graf 4: Souhlas s tvrzením: prošlé potraviny jsou zdravotně nebezpečné.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 7.* - 14. 4. 2014, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tyto výsledky, ukotvené v sociodemografických ukazatelích, ukazují provázanost hodnocení zdravotní závadnosti konzumace prošlých potravin

⁵ Znění otázky: „Uvedte, do jaké míry souhlasíte s následujícím tvrzením: Jíst potraviny s prošlým datem spotřeby je zdravotně nebezpečné.“ Možnosti odpovědí: „Rozhodně souhlasí – spíše souhlasí – spíše nesouhlasí – rozhodně nesouhlasí.“

s věkem občanů. Oproti lidem věku mladšího, zejména pak v rozmezí 15 – 19 let, občané starší 60 let („spíše“) nesouhlasí s tím, že by konzumace takových potravin byla zdravotně nebezpečná. Rozdíly v odpovědích na tuto otázku lze zaznamenat i u občanů se vzděláním středním bez maturity, kteří („spíše“) nesouhlasí s tím, že by konzumace prošlých potravin byla zdravotním rizikem, zatímco občané s maturitou s tímto stanoviskem („spíše“) souhlasí. Jak ukazují výsledky šetření, odvíjejí se odpovědi veřejnosti na tuto otázku také od zaměstnanecké pozice. Odráží se to na tom, že studenti, učni a kvalifikovaní dělníci a lidé ve vyšších zaměstnaneckých pozicích častěji souhlasí s tím, že je konzumace prošlých potravin zdravotně nebezpečná. Naopak občané nezaměstnaní a nepracující důchodci s takovým tvrzením ve vyšší míře („spíše“) nesouhlasí.